

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא כו

לעילוי נשמת
דינה ליבה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

מידי כוליה קאמרינן!?

פלגא קאמרינן: מכיוון שלומד מקרן, וכוונתו שיהא כדינו לשלם חצי נזק.

אמר קרא וחצו את כספו של זה קרן ולא כספו של אחר.

שן ורגל – ברשות הנזק משלם נזק שלם

ולא תהא ע"שן ורגל חייבת ברשות הנזק אלא חצי נזק-

מק"ו מקרן:

ומה קרן שברה"ר חייבת, ברשות הנזק אינה משלמת אלא חצי נזק, שן ורגל

שברשות הרבים פטורה, אינו דין שברשות הנזק משלם חצי נזק.

אמר קרא מיטב שדהו ישלם תשלומין מעליא.

חיוב קרן ברשות הרבים

ולא תהא קרן ברה"ר חייב מק"ו-

ומה שן ורגל שברשות הנזק נזק שלם, ברה"ר פטורה, קרן שברשות הנזק חצי

נזק אינו דין שברה"ר פטורה.

אמר רבי יוחנן אמר קרא יחצון פסוק מיותר: אין חצי נזק חלוק, לא ברה"ר ולא ברה"י.

פטור אדם מכופר

ויהא אדם חייב בכופר ע"ד היינו שהרג במזיד ולא אתרו בו, מק"ו :

ומה שור שאינו חייב בארבעה דברים, חייב בכופר כשהרג, אדם שחייב בארבעה דברים אינו דין שיהא חייב בכופר!?

אמר קרא ככל אשר יושת עליו – עליו על נזקי שור משלם, ולא על נזקי אדם שישנו במיתה או בגלות.

ויהא שור חייב בארבעה דברים מק"ו-

ומה אדם שאינו חייב בכופר, חייב בארבעה דברים, שור שחייב בכופר, אינו דין שיהא חייב בארבעה דברים!?

אמר קרא איש כי יתן מום בעמיתו ולא שור בעמיתו.

האם רגל משלם כופר

איבעיא להו רגל שדרסה על גבי תינוק בחצר הנזק, והיינו במקום החיוב של רגל, מהו שתשלם כופר?

להלן צדדי הספק:

מי אמרינן מידי דהוה אקרן: קרן, כיון דעבד תרי ותלת זמני, אורחיה הוא, ומשלם כופר, ה"נ לא שניא שרגל מועדת מתחילתה להלך ולדרוס.

או דלמא קרן כוונתו להזיק, האי אין כוונתו להזיק.

להלן ברייתא המביאה את שיטת רבי טרפון שלומד ששור תם משלם כופר ברשות הנזק, ומכך מוכיחה הגמרא שלמד דין זה מכופר של רגל. לאחר מכן הגמרא מנסה לדחוק הוכחה זו, שלומד ממקור אחר. אכן לבסוף מסיקה שיש כופר ברגל. בנוסף מביאה עוד הוכחה על כך.

ת"ש הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ונגחו לבעל הבית ומת:

השור בסקילה, ובעליו, בין תם בין מועד, משלם כופר שלם דברי ר' טרפון.

כופר שלם בתם לרבי טרפון מנא ליה?

לא משום דסבר ליה כרבי יוסי הגלילי: דאמר תם משלם חצי כופר ברה"ר,

ומייתי לה מק"ו מרגל ר"ל כמו שרבי טרפון לומד לגבי קרן ברשות הנזק שמשלם חצי נזק שלם

מק"ו משן ורגל (כמבואר במשנה), ה"ה לגבי כופר: והיינו כמו שן ורגל שמשלמים כופר ברשות

הנזק, ה"ה קרן אלמא מוכח מכאן איכא כופר ברגל.

הגמרא דוחה שלא למד מקרן ורגל - כדלהלן:

(דחיה) אמר רב שימי מנהרדעא תנא מניזקין דרגל מייתי לה. וכך לומד: מה רגל

ברשות הרבים פטור מניזקין, וברשות הנזק משלם נזק שלם, קרן שברשות הרבים משלם חצי כופר (רבי יוסי הגלילי), אינו דין שישלם ברשות הנזק כופר שלם.

(קושיה) ולפרוך: מה לניזקין דרגל שכן ישנן באש אך כופר אינו באש (כמבואר

בברייתא לעיל (י) חומר שור מאש). אלמא דא"א ללמוד מניזקין, ומוכרח לומר שלומד מרגל עצמו, כדלעיל.

(תירוץ) מטמון וכך לומד: מה רגל ברשות הרבים פטור מניזקין, וברשות הנזק משלם נזק שלם אפילו בטמון, קרן וכו'.

(קושיה) מה לטמון שכן ישנו בבור שאם הגדי טמון בשק ונתגלגל ונפל לבור חייב.

(תירוץ) מכלים שפטור בבור ולומד מכלים של רגל.

(קושיה) מה לכלים שישנן באש?

(תירוץ) מכלים טמונים של רגל.

(קושיה) מה לכלים טמונים שישנן באדם?

(מסקנה) אלא לאו ש"מ מכופר דרגל מייתי לה. - אלמא איכא כופר ברגל ש"מ.

רב אחא מביא עוד ראיה שיש כופר ברגל, כדלהלן:

א"ל רב אחא מדפתי לרבינא ה"נ מסתברא דאיכא כופר ברגל:

דאי ס"ד ליכא כופר ברגל, ותנא מניזקין דרגל מייתי לה,

לפרוך: מה לניזקין דרגל שכן ישנן ברגל?

(מסקנה) אלא לאו ש"מ מכופר דרגל מייתי לה. אלמא איכא כופר ברגל שמע מינה.

מתניתין

אדם מועד לעולם: בין שוגג, בין מזיד, בין ער, בין ישן.

סימא את עין חבירו ושיבר את הכלים: משלם נזק שלם:

גמרא

קתני סימא את עין חבירו דומיא דשיבר את הכלים:

מה התם כלים נזק, אין, ארבעה דברים, לא שלא שייך בהם, אף סימא את עין חבירו:

נזק, אין, ארבעה דברים, לא – שאינו מתחייב אלא על מזיד או קרוב למזיד, שכתובים

בפסוק של 'כי יריבון אנשים' דהיינו בדומה למריבה.

[עד כאן דף כו עמוד א']

מקור הדין של חיוב נזק אפילו בשוגג

מנא הני מילי?

אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה אמר קרא פצע תחת פצע –

יש בפסוק זה שני דברים מיותרים והיינו: א. משום שכבר לומדים דיני נזק בפסוק אחר

(כי יתן מום בעמיתו) ולא היה צריך לכתוב כלל, ב. ועוד שלא כתוב פצע בפצע אלא

תחת פצע. להלן שני הדינים שלומדים מזה:

(1) לחייבו על השוגג כמזיד ועל האונס כרצון.

(2) ליתן צער במקום נזק⁹ כלומר אפילו במקום שמשלם נזק, חייב בנוסף לשלם

דמי צער. ולולא דרשה זו היינו אומרים שמתחייב רק כשאינו משלם נזק, כגון

שניקב אותו בשפוד על ציפורניו, שאינו מפחית מכספו.

לפטור בשוגג בלא מתכוין כמו במזיד במתכוין שזה כזה אבל כופר באדם כל זמן דלא אשכחן דפטור בשום מקום לא מצינן למילף מיניה כלל:

⁹ תוספות ד"ה האי מביעי ליה ליתן צער במקום נזק. וריפוי ושות ובושת כולוה מצער ילפינן דחייב במקום נזק כדמשמע בהחובל (לקמן דף פה). דאמר תנא וכולן חייבין בתשלומין במקום נזק מנהני מילי אמר רב זביד משמיה דרבא אמר קרא פצע תחת פצע כולוה דכולהו ילפינן מצער. ולרב פפא דאמר התם אמר קרא ורפא ירפא ליתן ריפוי במקום נזק כולוה ילפינן מריפוי וא"ת דהכא משמע דצער שלא במקום נזק פשוט טפי דאיצטרך קרא לצער במקום נזק ובפרק החובל (שם): משמע איפכא דאמר צער שלא במקום נזק דמשלם מאן תנא וי"ל

דשלא (1) במקום נזק דלקמן היינו במקום שלא עשה רושם כדקתני כוואו על צפרניו (2) וצער שלא במקום נזק דהכא היינו על בשרו שניכר רישומו ולא אפחתיה מכספיה (3) וצער במקום נזק דהכא כגון קיטע ידו ושיבר רגלו דאפחתיה מכספיה דההוא לא שמעינן ליה לא מחבורה

ולא מכווה:

^ע תוספות ד"ה ולא תהא שן ורגל כו'. וא"ת הא אמר כספו של זה ולא כספו של אחר וי"ל דאין

למעט מכספו אלא חצי נזק שמשלם מגופו דכספו של זה חצי נזק מגופו ולא של אחר וכאן

אם היה בחצר הנזק חצי נזק הוה משלם מן העלייה, אבל לעיל אי הוה מחייב שן ורגל ברה"ר הוה משלם מגופו כמו קרן וא"ת היכי גמר הכא מקרן, מה לקרן דין הוא שאפילו בחצר הנזק לא משלם אלא חצי נזק, שכן אין משלם מן העלייה ויש לומר צרורות יוכיחו שמשלם מן

העלייה לרב פפא (לעיל ג): ואין משלם אלא חצי נזק וא"ת אי שן ורגל בחצר הנזק חצי נזק אמאי איצטרך כספו של זה ולא כספו של אחר דהשתא ק"ל דלעיל ליכא וי"ל דלא כספו הוה שביקין ק"ל דהכא דמיקל בתשלומין והוה עבדין קל וחומר דלעיל דמחמיר בתשלומין:

^ע תוספות ד"ה ויהא אדם חייב בכופר. מלא תקחו כופר לנפש רוצח לא נפקא דההיא (אמר) דאיצטרך דלא תשקול מיניה ממונא למפטריה כדאמרינן בפרק אלו נערות (כתובות דף לז): והכא איירי שיהרג וישלם כופר כמו השור ומדתנא דבי חזקיה (שם דף לה). לא נפקא אלא

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא כו

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלו נשמת
דינה ליבה בת עטל זיל
עובריה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

פלוגתא דר' יהודה בן בתירא ורבנן:

דתניא הוה עשרה בני אדם בעשרה מקלות:

א. רבנן: בין בבת אחת בין בזה אחר זה כולן פטורין – שצריך שיכה את כל הנפש, ואין כאן כל הנפש.

ב. ר' יהודה בן בתירא אומר בזה אחר זה האחרון חייב מפני שקירב מיתתו.

[עד כאן דף כו עמוד ב]

להלן הגמרא מביאה מספר מקרים ודנה לגבי חיוב נזקין, ארבעה דברים, מלאכת שבת, חיוב גלות, עבד לצאת לחרות, כשיימא את עבדו והפיל את שינו. הגמרא מביא רשימה של שנים עשר דינים בשם רבא:

1) אמר רבה היתה אבן מונחת לו בחיקו ולא הכיר בה ועמד ונפלה:

לענין נזקין חייב – כנ"ל בשוגג ומזיד ואונס ורצון.

לענין ארבעה דברים פטור – כמו שלמדנו לעיל במשנה שהוא דומיא דכלים, והיינו רק במתכוון.

לענין שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה - צריך שיתכוון לעשות מלאכה, ושוגג היינו ששכח שהיום הוא שבת או שמלאכה זו אסורה.

לענין גלות שנפלה על אדם ומת: פטור – כתוב 'מכה נפש בשגגה' ולא נקרא שגגה רק כשהיה לו ידיעה בתחילה.

לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן^א.

דתניא הרי שהיה רבו רופא ואמר לו 'כחול עיני', וסימאה. 'חתור לי שיני', והפילה:

א. [רבנן]: שחק באדון ויצא לחרות.

ב. רשב"ג אומר ושיחתה עד שיתכוין לשחתה.

2) הכיר בה ושכחה ועמד ונפלה.

לענין נזקין חייב.

לענין ד' דברים פטור - למרות שהכיר מ"מ אינו מתכוון.

לענין גלות חייב - דאמר קרא בשגגה: מכלל דהוה ליה ידיעה - והא הויה ליה ידיעה.

לענין שבת פטור – למרות שנקרא שוגג לענין גלות, מ"מ לענין שבת צריך שיתכוון לעשות מלאכה.

לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן.

3) נתכוין לזרוק שתיים וזרק ארבע-

לענין נזקין חייב.

לענין ד' דברים פטור.

לענין שבת פטור מלאכת מחשבת בעינן.

לענין גלות פטור אשר לא צדה אמר רחמנא: פרט לנתכוין לזרוק שתיים, וזרק ד',

שהרי צדה [לישנא אחרינא חייב, שאינו בתורת 'וכי יזיד' אלא כי 'ינוס שמה']:

לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן.

4) נתכוין לזרוק ארבע וזרק שמנה-

לענין נזקין חייב.

לענין ד' דברים פטור.

לענין שבת: באומר כל מקום שתרצה תנוח, אין (חייב), שהרי יש כאן מלאכת מחשבת שזרק ארבעה, אי לא, לא. [אבל מתכוון לזרוק שתיים וזרק ד', אפילו באומר 'כל מקום תנוח' פטור, שלא כיוון למלאכה].

לענין גלות: אשר לא צדה פרט לנתכוין לזרוק ארבע וזרק שמנה.

לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן.

5) ואמר רבה זרק בעל הכלי כלי מראש הגג, ובא אחר ושברו במקל: פטור

- מנא תבירא תבר, שהרי סופו להישבר.

6) ואמר רבה זרק מזיק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים או כסתות:

בא אחר וסלקן, או קדם וסלקן: פטור - בעידנא דשדייה פסוקי מפסקי גיריה.

אפילו הזרוק עצמו נטלו פטור, והיינו גרמא במזקין.

7) ואמר רבה זרק תינוק מראש הגג ובא אחר וקבלו בסייף-

^א לטובתו של עבד כי התם אבל נתכוין לעין אע"פ שנתכוין לטובתו, או לא נתכוין לטובתו[אבן על חיקו] אע"ג דלא נתכוין לעין לא:

^א תוספות ד"ה לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן. תימה דבפ"ק דקדושין (דף כד: ושם ד"ה מיבעי) מוקמי רבנן האי ושחתה להשיט ידו במעי שפחה וסימא עובר שבמעיה דפטור משום שלא נתכוין לעין וה"נ לא נתכוין וי"ל דלא פטרוהו רבנן אלא היכא דלא נתכוין לעין וגם נתכוין